

Tarifeler ve Dünya Ekonomisi – 18.03.2024

Trump'ın ABD seçimlerini kazanması ile birlikte tarifeler tekrardan gündeme geldi. Seçim vaatleri olarak belirttiği tarifeler kararnameler ile uygulanmaya başlandı. Fakat bu sefer biraz daha farklı bir durum mevcut. Kararnameler Trump tarafından imzalandıktan sonra tarifeyi ilgilendiren ülkenin başkanları ile ikili görüşmeler yapıldıktan sonra tarih olarak ertelendiğini görüyoruz. Bir diğer noktada kararname imzalandıktan sonra ABD Ticaret bakanlığından tarifeler yumuşayabilir gibi bir açıklama geldikten sonra bazı noktalarda muafiyet sağlandığı (ABD ekonomisini ilgilendiren alanlarda) veya erteleme olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda bu tarifelere karşı da ilgilendiren ülkelerden misilleme hareketleri karşımıza çıkıyor. Trump özellikle tarifelerin asıl amacının ABD dış ticaretini pozitifte geçirmek olduğunu ve yerel üretimi arttırmak istediğini belirtiyor. Fakat durum aslında tam olarak bu şekilde mi ?

Tarifeler ABD enflasyon beklentisinin artmasına sebep oluyor. Tarifeyi şu şekilde düşünebiliriz. Bir ürün gümrükten geçerken tarife etkisi ile daha pahalıya girer. Bu nedenle de tüketici tarife öncesi ürünü 100 birime alırken %20 ek tarife ile fiyatı 120 birim olacaktır.

Nisan 2019 Chicago Üniversitesi'nde Aaron Flaaen, Ali Hortacsu ve Felix Tintelnot tarafından yürütülen bir araştırmada, Trump yönetiminin çamaşır makinelerine tarifeler getirmesinin ardından, çamaşır makinesi fiyatlarının birim başına 86 dolar arttığını ve kurutucu fiyatlarının birim başına 92 dolar arttığını buldu.

Tarifeler ABD tarafında daha önce de karşımıza çıkmıştır. 2002 yılında Bush yönetimi belirli çelik ürünlerinin ithalatına tarife koymuştu. Bu dönemde çelik ürünlerine tarife konması ABD tarafında çelik tüketen bütün ürünleri etkilemişti (Makine, parça üreticileri, inşaat şirketleri vb.). Bu tarifelerin uygulanması ile fiyatların yükseldiği, iş çıkarılmaları (az istihdam) mal ve hizmet miktarlarının azaldığı ve büyümeyi olumsuz anlamda etkilediği görülmüştür.

Yukarıdaki örneklerden ve araştırmadan gidecek olacak olursak Tarifeler ABD büyümesi, istihdam da ciddi etkileri olacaktır. Fakat bu etkileri görebilmemiz için tarifelerin net bir şekilde uygulanmaya başlanması ve üzerinden belli bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Aslında FED tarafında bu belirsizlikten dolayı oyun planını net olarak belirleyememektedir.

Özellikle son gelen ABD verilerine bakacak olursak perakende satışlarının olumsuz gelmesi, tüketici harcamalarının azalması ve dış ticaret verisinin artması (Tarifeler gelmeden ithalat yapanlardan artmıştır), büyümenin azalma beklentisi ile ABD ekonomisi tarafında resesyon beklentilerini güçlendirmiştir. Normal şartlarda bu beklentiler ve gelen veriler ışığında FED faiz indirmesi gerekir fakat tarife belirsizliğinden dolayı şüpheli yaklaşımlarını sergiliyor.

Burada tarifeler kısmı aynı zamanda ikiye ayrılıyor. İlki Ürüne Özgü tarifeler; Otomobiller, tarım ürünleri, kereste, bakır, yarı iletken, bakır, ilaç. Bu tarifeler önemli olan nokta bu ürünler ile ilgili ticaret yapılan ülkeler olacaktır.

Ülkelere özgü tarifeler ise ağırlıklı olarak Çin, Kanada, Meksika da görülmektedir. Japonya ve Güney Kore içinde çalışmalar mevcut (ürünlere tarifelerden dolayı).

Ülkelere özgü tarifelerin gelişmeleri nasıl oldu ?

Çin'den yapılan tüm ithalatlara uygulanan %10'luk tarifeler 4 Şubat 2025'te yürürlüğe girdi. Trump, 27 Şubat'ta Çin'e uygulanan tarifelerin 4 Mart'tan itibaren %10 daha artacağını söyledi ve bu yürürlüğe girdi. (Seçim vaadi %60'dı)

Kanada'ya uygulanan tarifeler 30 günlük bir askıya alma aldı ve 4 Mart'ta yürürlüğe girdi. 5 Mart'ta başkan, otomobil ithalatlarını 2 Nisan'a kadar tarifelerden muaf tuttu ve 6 Mart'ta başkan, USMCA ticaret anlaşması kapsamındaki ithalatları (Kanada'dan yapılan ithalatın yaklaşık %38'i) 2 Nisan'a kadar muaf tuttu ve USMCA dışı potasyum üzerindeki tarifeyi %10'a düşürdü. 11 Mart'ta başkan, Kanada'nın misillemesine yanıt olarak çelik ve alüminyumdaki %25 oranının %50'ye iki katına çıkarılacağını söyledi, ancak günün ilerleyen saatlerinde iki katına çıkarmayı geri çekti. (Kanada ABD elektrik ihracatına %25 vergi uygulama palnı yaptıktan sonra).

Meksika'ya uygulanan tarifeler 30 gün süreyle askıya alındı ve 4 Mart'ta yürürlüğe girdi. Başkan, 5 Mart'ta otomobil ithalatını 2 Nisan'a kadar tarifelerden muaf tuttu ve 6 Mart'ta ABD-Meksika Ticaret Anlaşması kapsamındaki ithalatı (Meksika'dan yapılan ithalatın yaklaşık %49'u) 2 Nisan'a kadar muaf tuttu.

Burada önemli olan nokta USMCA ticaret anlaşmaları kapsamında olan ithalatlar 2 Nisana kadar muaf tutuldu. (uzatılabilir.) Peki USMCA anlaşmasında rakamlar nedir? Kanada'dan yapılan ithalatın %38'i, Meksika'dan yapılan ithalatın %49'udur. Çin tarafına başlangıçta %60 konuşulurken sonradan %10 tarife ile başlandı, 4 Marttan itibaren %10 daha artacağını Trump belirtti.

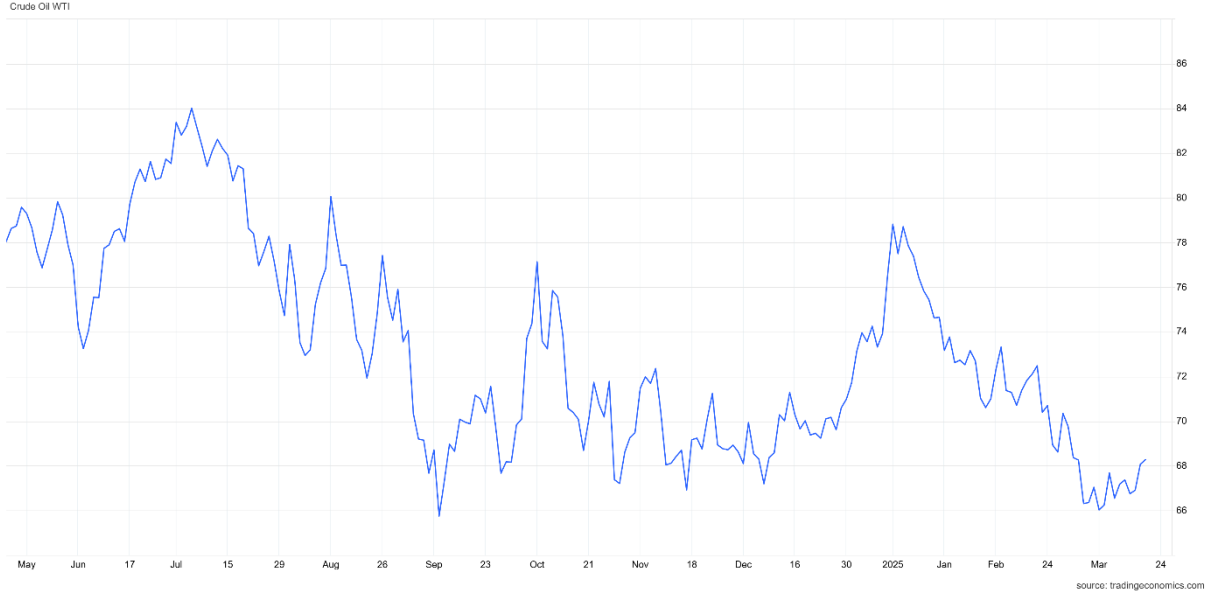
Avrupa Birliği için Trump 26 Şubatta buradan yapılan ithalata %25 gümrük vergisi uygulamayı planladığını açıkladı fakat süreç ve yetkiler net değil.

Trump aslında tarife uygulayacağı ülkelere bakarken özellikle ABD ticaret ilişkilerinde 20bn üzeri açık verdiği ülke veya birlikleri baz alıyor (aşağıda hesaplamalar belirtilmiştir.) Bu verileri dikkate alacak olursak gelecekte Trump'ın ileride tarife uygulama potansiyeli olan ülkelerde seçilebilir. Bunla ilgili çalışmasını 2 nisana kadar danışmanlarına yapmasını söyledi.

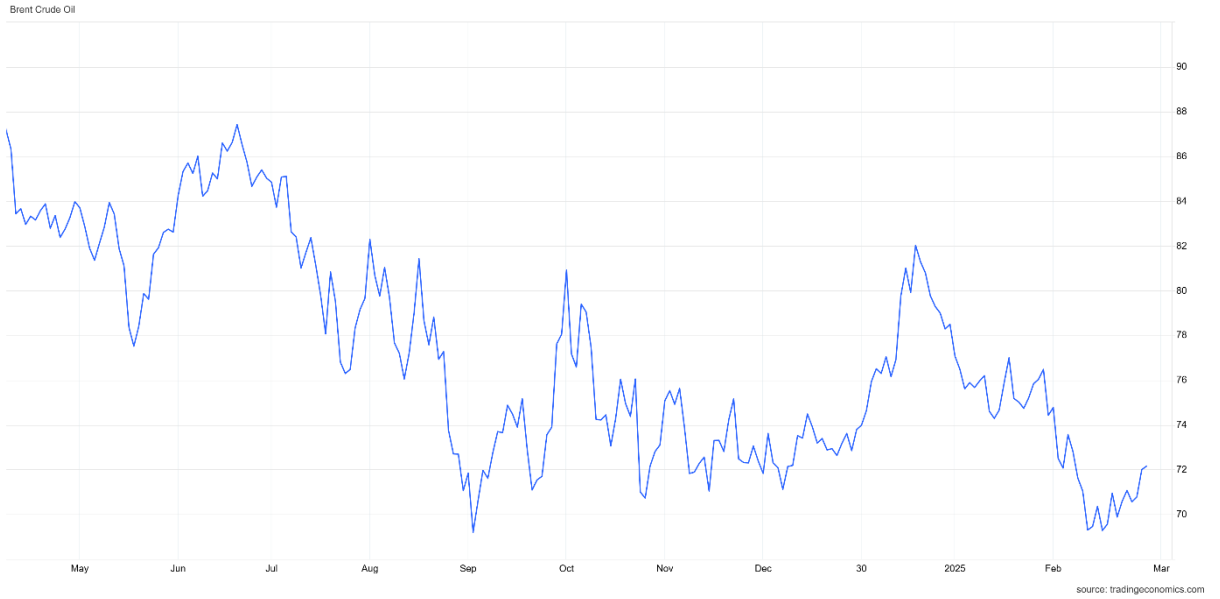
Petrol Tarafı

Bir diğer kritik nokta ise petrol fiyatlarıdır.15 Ocak 2025 tarihinde 81.50 \$'ı gören brent petrolde devamında 68.30\$'a kadar geri çekilme görülmüştür. Yaklaşık olarak bu düşüş %17'ye den gelmektedir. Ham petrol (WTI) de ise benzer bir hareket söz konusudur. 15 Ocak 2025 tarihinde 79.12\$ 'ı gören WTI devamında 65\$'a kadar geri çekilme olmuştur. Bu düşüş %18'e denk gelmektedir.

Ham Petrol Grafik

Brent Petrol Grafik

Petrol fiyatlarındaki geri çekilmelerin sebepleri;

- Ukrayna / Rusya savaşının bitirilmek istenmesi
- Trump'ın ABD'de yeni petrol kuyuları açmak istemesi
- Opec+ 'dan üretimi arttırma kararı.
- Trump'ın Venezuela ile ilişkileri düzeltmek istemesi.

Yukarıdaki sebeplere ve gelen haber akışlarına baktığımızda 2025 yılı petrol için baskı ile geçmesi beklenebilir. Tabi ki bu baskı ile geçmesinin enerji fiyatlarına yansımaları olacaktır. Bu yansıma da enflasyonu hem içeride hem ABD hem de global olarak düşürücü etkisi olacaktır. **Petrol fiyatlarının**

enflasyon tarafında düşürücü etkisi aynı zamanda tarifelerden doğacak enflasyonu dengeleme ihtimali olacaktır. Özellikle brent tarafının belli bir seviye altına geldiği durumlarda jeopolitik riskler ile ilgili gelişmeler olmakta veya tarife haberleri tekrar gündem olmaktadır.

United States Exports By Country – ABD İhracat Verileri

Kanada \$348.41B

Meksika \$334.04B

Çin \$143.55B

Hollanda \$89.64B

Birleşik Krallık \$79.89B

Japonya \$79.72B

Almanya \$75.38B

Güney Kore \$65.54B

Brazilya \$49.67B

Singapur \$46.02B

Fransa \$44.39B

Hindistan \$41.75B

Avustralya \$34.58B

Belçika \$34.18B

İtalya \$32.40B

Hong Kong \$27.87B

Malezya \$27.70B

Birleşik Arap Emirlikleri \$26.97B

United States Exports By Category – ABD İhracat Ürünleri

Mineral fuels, oils, distillation products \$320.14B

Machinery, nuclear reactors, boilers \$252.43B

Electrical, electronic equipment \$213.92B

Vehicles other than railway, tramway \$143.77B

Aircraft, spacecraft \$134.24B

Optical, photo, technical, medical apparatus \$106.29B

Pharmaceutical products \$94.39B

Plastics \$80.08B

Commodities not specified according to kind \$79.23B

Pearls, precious stones, metals, coins \$73.07B

Organic chemicals \$51.88B

Miscellaneous chemical products \$37.25B

Oil seed, oleagic fruits, grain, seed, fruits \$29.98B

Cereals \$24.37B

Articles of iron or steel \$23.00B

Meat and edible meat offal \$22.66B

Iron and steel \$19.59B

Edible fruits, nuts, peel of citrus fruit, melons \$16.42B

United States Imports By Country- ABD İthalat Verileri

Meksika \$509.96B

Çin \$462.62B

Kanada \$421.21B

Almanya \$163.39B

Japonya \$152.07B

Vietnam \$142.48B

Güney Kore \$135.46B

İrlanda \$103.76B

Hindistan \$91.23B

İtalya \$78.42

Birleşik Krallık \$68.83B

Tayland \$66.01B

İsviçre \$64.00B

Fransa \$61.14B

Malezya \$53.85B

Brazilya \$44.18B

Singapur \$43.55B

Hollanda \$35.03B

United States Imports By Category – ABD İthalat Ürünleri

Machinery, nuclear reactors, boilers \$531.15B

Electrical, electronic equipment \$485.88B

Vehicles other than railway, tramway \$391.46B

Mineral fuels, oils, distillation products \$251.12B

Pharmaceutical products \$212.67B

Commodities not specified according to kind \$127.98B

Optical, photo, technical, medical apparatus \$124.83B

Pearls, precious stones, metals, coins \$87.20B

Plastics \$78.23B

Furniture, lighting signs, prefabricated buildings \$72.64B

Organic chemicals \$71.06B

Articles of iron or steel \$52.65B

Articles of apparel, knit or crocheted \$47.37B

Toys, games, sports requisites \$43.41B

Articles of apparel, not knit or crocheted \$36.33B

Rubbers \$36.28B

Aircraft, spacecraft \$35.91B

Iron and steel \$32.99B

Aşağıdaki veriler ABD'nin 2024 yılında ülkeler ile yaptığı Ticaret Dengesini Gösterir.

İlk kolon 2024 toplam ticateri. 2.kolon ihracatı 3. Kolon ithalatı 4. Kolon ise ticaret dengesini söyler. Rakamlar \$bn olaraktır.

Kanada

TOTAL 2024	349,359.9	412,695.7	-63,335.8

Meksika

TOTAL 2024	334,041.4	505,850.6	-171,809.2
-------------------	------------------	------------------	-------------------

Çin

TOTAL 2024	143,545.7	438,947.4	-295,401.6
-------------------	------------------	------------------	-------------------

Hollanda

TOTAL 2024	89,648.8	34,132.8	55,516.0
-------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Birleşik Krallık

TOTAL 2024	79,941.3	68,084.5	11,856.9
-------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Japonya

TOTAL 2024	79,740.8	148,208.6	-68,467.7
-------------------	-----------------	------------------	------------------

Almanya

TOTAL 2024	75,612.9	160,436.5	-84,823.6
-------------------	-----------------	------------------	------------------

Güney Kore

TOTAL 2024	65,541.8	131,549.2	-66,007.4
-------------------	-----------------	------------------	------------------

Brezilya

TOTAL 2024	49,667.0	42,316.3	7,350.7
-------------------	-----------------	-----------------	----------------

Singapur

TOTAL 2024	46,032.6	43,203.7	2,828.9
-------------------	-----------------	-----------------	----------------

Fransa

TOTAL 2024	43,520.4	59,903.3	-16,382.9
-------------------	-----------------	-----------------	------------------

Hindistan

TOTAL 2024	41,752.7	87,416.4	-45,663.8
-------------------	-----------------	-----------------	------------------

Avustralya

TOTAL 2024	34,593.3	16,685.5	17,907.8
------------	----------	----------	----------

Belçika

TOTAL 2024	34,177.9	27,849.9	6,328.1
------------	----------	----------	---------

italya

TOTAL 2024	32,402.0	76,366.5	-43,964.5
------------	----------	----------	-----------

Hong Hong

TOTAL 2024	27,886.4	5,972.9	21,913.5
------------	----------	---------	----------

Malezya

TOTAL 2024	27,704.8	52,534.8	-24,830.1
------------	----------	----------	-----------

Birleşik Arap Emirlikleri

TOTAL 2024	26,969.3	7,474.4	19,494.9
------------	----------	---------	----------

Vietnam

TOTAL 2024	13,098.2	136,561.2	-123,463.0
------------	----------	-----------	------------

Tayland

TOTAL 2024	17,719.2	63,328.2	-45,608.9
------------	----------	----------	-----------

İsviçre

TOTAL 2024	24,962.0	63,425.3	-38,463.3
------------	----------	----------	-----------

İspanya

TOTAL 2024	23,910.3	21,278.7	2,631.5
------------	----------	----------	---------

Polonya

TOTAL 2024	11,985.0	13,688.4	-1,703.4
-------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Macaristan

TOTAL 2024	3,260.9	12,703.9	-9,443.0
-------------------	----------------	-----------------	-----------------

Danimarka

TOTAL 2024	5,807.8	10,040.4	-4,232.7
-------------------	----------------	-----------------	-----------------

Çek Cumhuriyeti

TOTAL 2024	4,279.8	8,081.9	-3,802.1
-------------------	----------------	----------------	-----------------

Norveç

TOTAL 2024	4,592.0	6,583.3	-1,991.3
-------------------	----------------	----------------	-----------------

Portekiz

TOTAL 2024	3,048.4	6,589.0	-3,540.5
-------------------	----------------	----------------	-----------------

Slovenya

TOTAL 2024	332.2	6,293.0	-5,960.8
-------------------	--------------	----------------	-----------------

İsveç

TOTAL 2024	8,187.3	17,995.7	-9,808.4
-------------------	----------------	-----------------	-----------------

Slovakya

TOTAL 2024	552.7	8,187.4	-7,634.6
-------------------	--------------	----------------	-----------------

Yunanistan

TOTAL 2024	2,613.9	2,243.6	370.3
-------------------	----------------	----------------	--------------

İrlanda

TOTAL 2024	16,538.0	103,286.3	-86,748.2
-------------------	-----------------	------------------	------------------

İzlanda

TOTAL 2024	985.8	1,072.6	-86.8
-------------------	--------------	----------------	--------------

Finlandiya

TOTAL 2024	2,564.1	8,029.5	-5,465.4
-------------------	----------------	----------------	-----------------

Estonya

TOTAL 2024	373.9	1,065.4	-691.5

Bulgaristan

TOTAL 2024	489.4	1,490.1	-1,000.7
-------------------	--------------	----------------	-----------------

Letonya

TOTAL 2024	545.9	630.7	-84.9
-------------------	--------------	--------------	--------------

Luxemburg

TOTAL 2024	1,136.9	698.6	438.3
-------------------	----------------	--------------	--------------

Litvanya

TOTAL 2024	1,929.1	2,011.6	-82.5
-------------------	----------------	----------------	--------------

Kıbrıs

TOTAL 2024	183.4	58.9	124.6
-------------------	--------------	-------------	--------------

Hırvatistan

TOTAL 2024	993.9	1,000.9	-7.0
-------------------	--------------	----------------	-------------

Monako

TOTAL 2024	162.8	47.6	115.2
-------------------	--------------	-------------	--------------

Avusturya

TOTAL 2024	4,474.2	17,572.0	-13,097.8
------------	---------	----------	-----------

Avrupa Birliği

TOTAL 2024	370,189.2	605,760.4	-235,571.2
------------	-----------	-----------	------------

Avrupa

TOTAL 2024	503,629.1	770,791.0	-267,162.0
------------	-----------	-----------	------------

Türkiye

TOTAL 2024	15,293.0	16,745.7	-1,452.7
------------	----------	----------	----------

Rusya

TOTAL 2024	526.1	3,007.5	-2,481.4
------------	-------	---------	----------

Katar

TOTAL 2024	3,804.2	1,834.2	1,970.1
------------	---------	---------	---------

İsrail

TOTAL 2024	14,792.0	22,217.5	-7,425.4
------------	----------	----------	----------

2024 : U.S. trade in goods with World, Seasonally Adjusted (2024 Yılı ABD Ticaret Rakamları)

Month	Exports	Imports	Balance
January 2024	169,081.1	259,364.8	-90,283.7
February 2024	174,287.4	266,596.1	-92,308.7
March 2024	169,221.0	261,996.1	-92,775.2
April 2024	171,262.5	269,995.1	-98,732.6

May 2024	168,500.1	268,091.7	-99,591.6
June 2024	173,156.5	270,173.1	-97,016.7
July 2024	173,022.6	276,499.1	-103,476.5
August 2024	177,980.7	272,750.4	-94,769.7
September 2024	174,479.6	283,627.7	-109,148.1
October 2024	169,880.1	267,941.8	-98,061.7
November 2024	175,478.0	279,533.4	-104,055.4
December 2024	168,781.7	290,891.3	-122,109.6
TOTAL 2024	2,065,131.1	3,267,460.6	-1,202,329.5

Yukarıdaki veri 2024 yılında ABD ticaret açığını ve aylık ihracat/ithalat rakamlarını göstermektedir. Trump özellikle buradaki – rakamı düzeltmek istiyor. Hangi ülke veya birliklerden oluştuysa Trump onlara tarife uygular. (20 BN üstüne bakıyor.)

Canada, Meksika, Avrupa, Avrupa Birliği, Vietnam, Japan, Thailand, Malaysia. Japonya ya da tarifelerden etkilenecek ülkelerdir.

Ek olarak ABD’de son gelen aşağıdaki ticaret verilerine bakacak olursak geçen senenin aynı dönemine göre artış olduğu görülüyor.

2025 verileri

Month	Exports	Imports	Balance
January 2025	171,566.0	327,138.2	-155,572.3
TOTAL 2025	171,566.0	327,138.2	-155,572.3

Sonuç

- Tarifelerin ekonomiye etkisi net bir şekilde analiz edilmeden kararname imzalanıyor, etkisi görülünce ve misilleme gelince erteleniyor veya muafiyet sağlanıyor.
- Tarifeler Uygulanması durumunda Federal hükümet geliri artar.
- ABD enflasyonuna, büyümeye ve istihdama olumsuz etkiler. Fakat istihdama olumsuz etki olması yanında ABD’de hükmet tarafından yapılan işten çıkarmalar olması sebebiyle istihdam beklenenden daha fazla bozulabilir.
- Tarifeler fiyatları yükseltir, üretimi ve istihdamı azaltır bu da ABD ekonomisi üzerinde olumsuz etki yaratabilir.
- Faizlerin yüksek kalması ABD tarafında resesyon ihtimalini de güçlendiriyor.
- FED bozulan büyüme ve istihdam verileri düzeltmek için faiz indirirebilir, enflasyon hedefini yukarı çekebilir.
- Güçlü dolar olması durumunda ABD’de ihracatçı firmalar zarar görür. Bu konuda 100 şirketin patronu Trump ile görüşme gerçekleştirdi. Bu görüşme sonucunda tarifeler ile ilgili farklı gelişmeler görebiliriz.

Tunç Safa Altunsaray

Çekince: Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum, istatistiki şekil ve bilgiler hazırlandığı tarih itibari ile mevcut piyasa koşulları ve güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir genel bilgilendirme amacı ile hazırlanmıştır. Sunulan bilgilerin doğruluğu ve bunların yatırım kararlarına uygunluğu tarafımdan garanti edilmemektedir. Bu bilgiler belli bir getirinin sağlanmasına yönelik olarak verilmemekte olup alım satım kararını destekleyebilecek yeterli bilgiler burada bulunmayabilir. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Herhangi bir yatırım aracının alım-satım önerisi ya da getiri vaadi olarak yorumlanmamalıdır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Bu nedenle bu sayfalarda yer alan bilgilerdeki hatalardan, eksikliklerden ya da bu bilgilere dayanılarak yapılan işlemlerden, yorum ve bilgilerin kullanılmasından doğacak her türlü maddi/manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan dolayı tarafım sorumlu tutulamaz. Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir.